

Posudek oponenta na diplomovou práci Petra Šámala *Mafie a italská politika*

Kolega Šámal si pro svou práci vybral téma, které je podstatné a aktuální v kontextu (nejen) italské politiky. Zároveň se jedná o téma, které klade akademickému (jakož i ostatně jakémukoli jinému) zkoumání značné překážky již svou povahou – jak totiž získávat reliabilní data o fenoménu, který investuje nemalé prostředky do toho, aby zůstal v utajení? Autor sám reflektuje situaci, kdy se společenská věda stala instancí, podporující svou vahou zkreslenou představu o mafiích, kdy jak opakovaně připomíná převládal až do hloubi 80. let názor, že mafie nepředstavuje formální zločineckou organizaci (či organizace), ale spíše kulturní kód, soubor norem. Lze si klást otázku, zda se i autor nechytl do podobné pasti, jakou jasně vidí na společenské vědě minulosti – a zda k tomu nepřispěl způsob, jakým zformuloval svou ústřední hypotézu.

Práce má čtyři části. Nejprve přijde na řadu úvodní teoretické vymezení, které představí mafii prizmatem zejména sociologů a politologů, optikou bezpečnostních studií a na závěr z hlediska debaty o jejím vztahu s politikou. Následuje historický přehled vývoje mafie a dále dvě klíčové kapitoly zacílené na vztah mafie a politiky v devadesátých letech.

Autor je i díky své znalosti italštiny solidně obeznámen s odbornou literaturou, je však zjevně více schopen prezentovat historickou materii než pracovat s teorií. Tu sice rámcově prezentuje v úvodní kapitole, ale není schopen s ní soustavně pracovat v následujících pasážích, spíše v rámci svého výkladu občas až poněkud nahodile připomene některý z konceptů přiblížených v úvodní části, namísto toho, aby mu tyto koncepty daly vodítka k roztřídění materiálu a postupu v analýze. Další části tak získají spíše charakter historického popisu než politologické analýzy – až se skoro chce říct, že by prezentovaná diplomová práce mohla být dobrým základem pro historicko-popularizační knížku o dějinách italské mafie.

Autor formuluje „hypotézu“, že po atentátech na Falconeho a Borsellina „*dochází k systémové změně postoje státu vůči mafii*“ (s. 8). Použil-li jsem ve slově hypotéza úvozovky, naznačuji tím pochybnost, zda je toto hypotéza, kterou lze testovat oproti reliabilním datům a která je formulována dostatečně určitým způsobem, aby mohla být verifikována či falzifikována, anebo zda se jedná prostě o tvrzení. Je třeba říci, že autor tuto hypotézu skutečně netestuje, pouze konfrontuje s historickým popisem, respektive s dvěma historickými popisy – jedním založeným na tom, jak se reakce italského státu jevila na základě veřejně dostupných informací a druhým na základě svědla, již na ni vrhla nová odhalení pravděpodobných vyjednávání některých představitelů státní moci s mafií. I vzhledem k problematické reliabilitě svých zdrojů nakonec dochází k ambivalentnímu závěru – stát zpřísnil legislativu, ale „*současně existuje důvodné podezření, že alespoň jedna ze složek výkonné moci začala současně s mafií vyjednávat*“ (s. 71). Jistě, existují témata, u nichž lze dojít jen k takovýmto „jednoznačným“ závěrům, které by byly zavádějící – pak je ale třeba formulovat v jejich případě jiným způsobem výzkumné otázky a případné hypotézy. Jazyková úroveň práce je vcelku dobrá, někdy při přejímání termínů z italské literatury nezná zaužívaný český ekvivalent, viz např. „*Království dvojí Sicílie*“ na s. 28.

Práce přes všechny své problémy splňuje kritéria kladená na diplomové práce. Doporučuji ji proto k obhajobě s hodnocením *velmi dobře* nebo *dobře* v závislosti na průběhu obhajoby.

V Praze
15. září 2011

Ondřej Slačálek